

בעזהש״ת

שפע חיים

לקוטי דברי תורה

לפרשיות התורה ומועדי השנה

שנה כ"ח

♦ בעידן רעוא דרעוין ♦ שיעורי חומש ורש"י
♦ דרושים ♦ אגרות קודש ♦ פרפראות

מאת

כבוד קדושת מרן אדומו"ר הגה"ק זצוקללה"ה
אברק"ק צאנז-קלויזענבורג

יוצא לאור מדי שבת בשבתו ומדי מועד במועדו ע"י

מכון להוצאת "דברי תורה"

איגוד חסידי צאנז

שנת תשע"ב לפ"ק

למען אחי ורעי אדברה נא

ואבקשה טוב [אין טוב אלא תורה]

מי שיש בידו ד"ת מדא"ח שעדיין לא ראו אור הדפוס - מתבקש להמציאו לאחד מנציגי המכון, וזכות הרבים תלוי בו.
וכן מי שברצונו לתרום הדפסת גליון בעידן חדוותא, או להנצחת יקריו - יפנה לאחד מנציגי המכון.

✱ ✱

והננו פונים בזה בקריאה נרגשת לכל אנ"ש נדיבי עם אלקי אברהם אשר נדבה רוחם אותם לתרום הדפסת אחד הגליונות, שיואלו נא לשלם את התחייבותם בהקדם הכי אפשרי למען נוכל להמשיך ולהוסיף חיל בעבודת הקודש תמידין כסדרן, ובזכות המצוה תתברכו ממעון הברכות בשנה טובה ומבורכת בכל ברכאין טבין, שנת גאולה וישועה במהרה דידן אמן.

נציגי המכון:

לעיקוואד	בארא פארק
הר"ר דוד מאשינסקי הי"ו	הר"ר צבי אסקל הי"ו
מאנטריאול	וויליאמסבורג
הר"ר יצחק צבי מארגירעטען הי"ו	הר"ר אלי רייכמאן הי"ו
לאנדאן	מאנסי
הר"ר נפתלי צבי קליין הי"ו	הר"ר דוב קרעש הי"ו
ארה"ק	יוניאן סיטי
הרב צבי מרדכי וויעדער הי"ו	הר"ר צבי יעקב לענטשעווסקי הי"ו

המען למשלוח:

מכון להוצאת דברי תורה

1359 50th Street

Brooklyn, NY 11219

(718) 431-1055

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גליון א'

[תשע"ב]

שנה כ"ח

בעידן רעוא דרעוין פר' בראשית תשמ"א

בתורה"ק בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (א, א). ובסיום התורה (דברים לה, יב) נאמר, ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. פירש"י, לעיני כל ישראל, שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם וכו'. וקשה דהלא יש לסיים בדבר טוב (ירושלמי מגילה, פרק ג, הלכה ז), וכדמצינו בנביאים הראשונים שסיימו דבריהם בדברי שבח ותנחומים (ברכות לא.). ובחז"ל (שבת פז.) דרשו, שאמר הקב"ה למשה וישר כחך ששיברת, וצ"ב. כן יש לנעוץ סוף התורה בתחילתה.

גם יש לתת טעם לקריאת שבת זו שבת בראשית, וכן הענין שמתחילים התורה לאחר ימים הנוראים ולא בחג השבועות זמן מתן תורתנו. כן צל"ב ענין סיום התורה בשמחת תורה, ומה שבחויץ לארץ מסיימים ביו"ט שני דייקא.

ובהמשך הכתובים בפרשה (ג, ז) וכי תאווה הוא לעינים. ובבעל המורים, לעינים ד' במסורה, הכא, ואידך (שמואל א' טז, ז) כי האדם יראה לעינים, ואידך (קהלת יא, ז) ומתוק האור וטוב לעינים, ואידך (משלי י, כו) וכעשן לעינים.

הנה יסוד היסודות ועיקר העיקרים בחיים הרוחניים של האדם, הוא שמירת העינים, כי פגם העינים מביא וגורם לכל הצרות שבעולם בזה ובכא, ברוחניות ובגשמיות לגוף ולגשמה, ולכן חייב האדם להתגבר על יצרו ולשמור עיניו מכל משמר שלא יראו דברים אסורים חלילה וכל מה שאינו צריך לראות, וכהתנאים והאמוראים הקדושים שנוהרו בכך כדמצינו אצל רב (רש"י מנחות ק. ד"ה שימי את) שלא היה זוקף עיניו אלא כובשן כל שעה. וכן כתב רביה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע בצעמיל קטן (אות ה) שירגיל עצמו לצמצם ראייתו שלא להסתכל חוץ לד' אמות אפילו בחיותו בביתו. וידוע שכן נהג הגה"ק מהר"ם שיק זי"ע עד שבסוף ימיו נעשה סגני נהור בגין כך, וזהו גדר וסייג שלא להיכשל ח"ו במראות אסורות.

בן הכתוב אומר (תהלים טו, ה) שויתי ה' לנגדי תמיד, וזה הוראה לאדם שתמיד יראה רק שמות הקדושים לנגד עיניו, וכחמשך דברי הרבי ר' אלימלך בצעמיל קטן (שם) שבהודמן לפניו אפילו אשתו ובניו הקטנים וכיוצא יצייר לפני עיניו השם אדני". וע"י שיקיים האדם את הנאמר (משלי ד, כה) עיניך לנכח יביטו, ויקדש ויטהר מחשבותיו, יזכה להגיע לדביקות בבחינת הכתוב (דברים ד, ד) ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום. אך אם ח"ו ילך אחר מראה עיניו, יתדבק לכסוף בסטרא אחרא וקליפות רח"ל. והנה עי"ן בנימטריא סמ"ל הקנאה (עי' יחזקאל ח, ג), וזה שמו של הס"מ בחסרון אופ אל"ף, ויש בזה סודות קדושים, דכשעוזר השי"ת לאדם ומתדבק באלופו של עולם, נוטל האל"ף מסמא"ל ונהיה גם הוא משלנו ואז הס"מ והקליפות מתבטלים, ונשגב ה' לבדו. אבל אם ח"ו אינו מקדש הראיה הוא משעבד עצמו לקליפות והטומאה, ונעשה עבד כי ימלך וגו' ושפחה כי תירש גברתה (משלי ל, כב-כג).

ובבן יבואר המסורה, דכאשר וכי תאזה הוא לעינים ויש לאדם עין רואה ולב חומד, אזי ובעשן לעינים, שמכה מאור עיניו, היפוך מבחינת משה רבינו ע"ה אשר לא כהתה עינו (דברים לד, ז) מחמת שתמונת ה' יביט (במדבר יב, ה), היינו שתמיד ראה שם הוי' לנגד עיניו והיה דבוק בהשי"ת, ולכן פירש לגמרי מן האשה (שבת פז), ומשה איש האלקים ביטל לגמרי את כח הטומאה. והעצה לזה היא ומתוק האור וטוב לעינים, היינו שיעסוק באורה זו תורה (מגילה טו, ב) כי האדם יראה לעינים, שעניו יביטו בתורת אמת ויאירו במאור תורה בכל מקום שהולך, ועי"ו יתקן מה שפגם בתאורה הוא לעינים, כי התיקון הגדול ביותר הוא עי' לימוד התורה, דהלא הוא הגביר כח הסטרא אחרא והקליפות, ולפיכך יעסוק בתורה להגביר כח הקדושה בבחינת הכתוב (תהלים פח, לה) תנו עוז לאלקים.

זמה גם שע"י לימוד תורת אמת זוכה האדם לבחינת אופ אל"ף עדה"כ (אויב ל, ג) ואאלפך חכמה, ומלשון אלופי ומיודעי (תהלים נה, יד), ובכח התורה הקדושה נומלים האל"ף משמו של הס"מ כנ"ל ומחלישים כוחו שלא יוכל להכשיל. ולכן אין ישראל נגאלים אלא בזכות התורה (פס"ז פרשת ואתחנן, עה"פ כי שאל נא; עי' בבא בתרא ח.) כי כל עיכוב הגאולה היא בשביל העדר אהבת תורה שמחמת כן יש התגברות הסטרא אחרא.

ובחלוף עלינו הימים הקדושים שבהם צמנו ובכינו באמירת סליחות ותפילות ותחנונים והיינו נעורים בלילות, ואנו נוכחים כי בעוה"ר לא קנינו מאומה ועדיין נשארנו מגושמים כבעבר, אנו מקבלים על עצמנו לחזור ללימוד התורה שרק על ידה נוכל להתגבר על הסטרא אחרא, כמו שסיפר כ"ק אאמו"ר

זי"ע מה שמנה לו דו"ז הגה"ק מדוקלא זי"ע כמה סיגופים קשים שעשה, ולאחר כל זאת אמר שלכבוש את היצר יתכן רק בדרך גמרא ותוספות.

וירמז בדבר הכתוב בסיום התורה, ולכל היר החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, היינו שכל מעשיו של משה היו כדי לקדש את עיני ישראל. ולכן פירש"י שנשאנו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, דבשבירת הלוחות גרם משה לריבוי לימוד התורה ע"ד שאמרו חז"ל (עירובין נד.) אלמלי לא נשתברו הלוחות לא נשתכחה תורה מישראל, ומבואר במדרש (קה"ר א, לב) אדם לומד תורה ושוכח שאילו היה אדם לומד תורה ולא שכחה היה מתעסק בתורה ב' וג' שנים וחוזר ומתעסק במלאכתו ולא היה משגיח בה לעולם כל ימיו, אלא מתוך שאדם לומד תורה ושוכחה אינו מזיז ואינו מזיז את עצמו מדברי תורה עיי"ש. והיינו כי לא ריבוי הידיעות בלבד היא העיקר בלימוד התורה, אלא עצם הלימוד שמקדש ומטהר את האדם, ולפיכך שיבר משה את הלוחות וא"ל הקב"ה יישר כחך ששיברת, שע"י זה ירדה שכחה לעולם. ושפיר יש בזה חלק הטוב דכיון שהאדם אינו רוצה להיות עם הארץ, הוא מוכרח להיות ניעור בלילות לעסוק בתורה ולחזור על משנתו, ועי"ז זוכה לקדושה ולתיקון העינים.

רמז לזה מסמיכים ומתחילים בראשית ברא אלקים, ובמדרש (ב"ר א, א; שם ד) בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל משה שנקרא ראשית, והיינו שמשנה לימוד תורה לישראל, והמשיך הכתוב לבאר טעם הדבר, והארץ היתה תהו ובהו, רומז לקליפות וטומאה כנודע (חסד לאברהם, מעין ז, נהר יח), ורוח אלקים מרחפת על פני המים, זו שכינה הקדושה אשר לא מצאה מנוח מחמת התגברות כח הטומאה שמקורה מהעדר שמירת עינים, והעצה לזה ויאמר אלקים יהי אור, אור זה תורה (הענין ז:), שע"י יש קיום לעולם נגד הקליפות הזוממים להחריבה.

ויבואר הענין שנכנסים אל הסוכה ומביטים לשמים, ע"פ המקובל (רש"י ברכות לד: ד"ה הלונות; ע"י קב הישר, פרק ב) שהבטת בשמים מסוגל ליראת שמים, וגם ראייה אותיות יראה (דגל מחנה אפרים, פרשת בלק, ד"ה ויש עוד בזה), שע"י התקדשות הראייה זוכים ליראה. ובגמרא (פסחים קד.) מאן ניהו בנן של קדושים וכו' דלא איסתכל בצורתא דזווא, היינו שזכה להיות קדוש (עיי"ש תוס' ד"ה דלא) מכה זה ששמר מראה עיניו. וכ"ק אאמו"ר זי"ע העיד על זקה"ק מצאנו זי"ע ממעשה שהיה בסוף ימיו, שהגבאי ביקש ממנו כסף וזקה"ק הוציא מכיסו איזה נייר חלק ונתן לו. נענה הגבאי ואמר שאין זה כסף כי הכסף הוא ארוך יותר

וצבעו כחול. פשפש זקה"ק בכיסו ומצא שמר כחול, שהיה מופס שמעבירים בו כסף ע"י הדואר, ונתן לו, כי לא ידע להבחין בין סתם נייר לשמר כסף.

ובתוך הסוכה רואים רק את הסכך וכוכבי השמים (ש"ע אורה חיים תרלא, ג), ובספה"ק זרע קודש (ליל א' דסוכות) כתב דכוכב נוטריקון כ"ו כ"ב, רומז לשם הוי' שבגימטריא כ"ו ולכ"ב אתוון דאורייתא, היינו שיקדש מראה עיניו להיות שם הוי' נגדו תמיד וזה ע"י לימוד כ"ב אתוון דאורייתא וכנ"ל. וידוע מ"ש הגה"ק בעל התניא (בסידור, הערה לחיקון הצות, דף קנב, א) שלאחר חורבן בית המקדש מדת היראה היא בגלות וקשה מאד להיות ירא שמים אמיתי, ואין המדובר מיראת העונש ושאר עניני הבל, אלא לידיע באמת כי את האלקים אני ירא. ולזה נכנסים לסוכה להתבודד מבני אדם, ומזמנים אושפיזין עילאין ומסתכלים רק לשמים, כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל ה' אלקינו.

בימים אלה מתעורר כל אדם מישראל לפום דרגא דיליה מפחד יום הדין, אבל לבסוף נוכח כי לעומת שבא כן הלך, ואף מצות סוכה לא הועילה לו להשיג יראת שמים. ואין חכם כבעל הנסיון, שהרי הייתי בארץ הקדושה שהיא ארץ החכמה (בבא בתרא קנח:), ישבתי בירושלים עיר הקודש ועשיתי שם כמה ענינים להחזקת התורה וסבור הייתי שבכך אקנה שלימות, אולם בעוה"ר בושתי לומר שכבר עברו הימים הקדושים וגם ימי חג הסוכות וידוע אני בעצמי שימים ולילות חשכים כאלו טרם היו לי, שלא נכנס בי שום ניצוץ של יראת שמים לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד שבשכבו ידע לפני מי הוא שוכב, והנני אוכד עצות כדת מה לעשות להשלים עצמי. וכי באכילת בשר ושתיית יין ביו"ט או מריקודים יכולים להשיג יראת שמים, ואני לא אדע מה אעשה ואיך אוכל להגיע לנקודת יראה, האם ננעלו כבר דרכי תשוכה בפני והוכרו עלי שובו בנים שובבים חוץ מפלוגי.

אנו מתבוננים ונזכרים איך היינו טרודים בימים הקדושים, שכל היום היינו עסוקים בתפילה וסעודות החג ובאמירת מלכויות וזכרונות ושופרות, שאכן גם הם בכלל תורה אבל אינם דומים לדף גמרא ותוספות. ושמעתי מהגה"ק רבי דוד צבי [טעביל] זצוק"ל אבד"ק דוקלא בעמח"ם מנחת סולת, ששמע מחותנו הגה"ק רבי יוסף משה זצוק"ל אב"ד זאלין, ששמע מהגה"ק בעל ישועות יעקב זצוק"ל מעשה באריכות שקרה בימי חורפו בהיותו סמוך על שולחן חותנו, שהגיע לשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע בערב יום הכיפורים ועמד לפני התיבה והתפלל כל תפילות היום בעמידה, ובמוצאי יום הקדוש תיכף אחר הבדלה, ועוד קודם שמעם משהו, אמר שלבו חלש לו מהתענית וביקש שיתנו לו מסכת סוכה לחזק את לבו, וכך ישב ולמד ברציפות בלי שום טעימה עד שהאיר היום

וסיים המסכתא. ומה יענו אזובי קיר, שאם צדיק קדוש כמותו שמלאכים ושרפים נתקנאו בעבודתו, כאב לבו על ביטולו מלימודו, לא יפלא מה שאנחנו נעשינו גרועים ביותר אחר ימים הקדושים, כי בימים אלו מוצא לו הבעל דבר תואנות שונות לפתות את האדם שיעסוק במצוות שונות ובלבד שלא יעסוק בתורה, ואין זה פלא שנדמינו כמו הושענא חבוטה בלי שום לחלוחית וריח תורה.

ולבן אחר שעברו כל ימי חג הסוכות וראינו שבגין שפלותינו לא היה לנו שום תועלת מהישיבה בסוכה ושמחת בית השואבה, ואדרבה נפלנו מאיגרא רמה לבירא עמיקתא וכעת הננו גרועים ומגושמים ברמ"ח איברים יותר ממה שהיינו לפני חודש אלול ואין בנו שום לחלוחית דקדושה, אנו מגיעים למסקנא כי אין לנו שיוור רק התורה הזאת ועלינו לשוב ללימוד התורה ולאחוז בגמרא בבחינת אחזתיו ולא ארפנו. ואנו רצים אל הספר תורה ומחבקים ומנשקים אותה ושמחים בשמחת התורה, ובכל הקפה מתבוננים בעצמנו וקובעים לנו גדרים וסייגים חדשים לעבוד את השי"ת בלימוד התורה.

ולפיכך בארץ ישראל ששמיני עצרת הוא יום האחרון, קובעים בו את הקבלה ללימוד תורה, אבל בחו"ל שיש אח"כ גם יו"ט שני של שמחת תורה, עושים בו את עיקר השמחה, כי ביום שמיני עצרת עדיין לובשים את הקיטל לתפילת גשם וצועקים המלך, אולם אח"כ רואים שגם זה לא הועיל, ואז חוזרים ושבים ללימוד התורה ושמחים בה ביום שמחת תורה.

אך כעת הננו עומדים ומתבוננים שגם יו"ט של שמחת תורה לא גרם לנו השתנות לטובה כי היינו עסוקים בסעודה ובריקודים ולא למדנו תורה אלא נשתקענו עוד יותר, ומגיעים לשבת בראשית, אשר שבת יומא דאורייתא (וזה"ק, פרשת יתרו, ח"ב צב, א), ולדעת הרבה פוסקים (רמב"ם, הלכות שבת ל; עי' רמב"ן פרשת אמור כג, ב; שו"ת רב פעלים אורח חיים חלק ג סימן כב) אין בו חיוב עונג מן התורה, ואז קוראים בציבור את תורה שבכתב ועוסקים בתורה. ולכן קוראים לשבת זו שבת בראשית, בשביל התורה שנקראת ראשית (ב"ר א, א), כי נוכחנו שכל מה שעשינו לא הועיל לעורר אותנו למוטב, אשר זאת יתכן רק ע"י לימוד התורה, והננו שמחים בלילי חורף הארוכים הבאים לקראתנו ומצפים שהשי"ת יתן לנו כח לעסוק בהם בדברי תורה.

בימי צעירותי הייתי משובתי שבת אצל הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע ועמדתי שם עם נכדיו מאחורי כסא קדשו, ולאחר הבדלה הסתובב אלינו ואמר, בחורים לכו ללמוד, יש לי בקבלה מאבי שמיד אחר הבדלה צריכים ללמוד,

עבד"ק, ובעוה"ר הלב כואב לראות איך שהתגברה הסמרא אחרא ומוצאי שבת נעשה זמן הילולא וחיננא, וכבר קונן ע"ז המהרש"א (ח"א שבת קיט): עיי"ש, ואף יום שבת קודש נעשה חול ובטלים מלימוד התורה.

בבחרותי למדתי אצל הגה"ק רבי דוד צבי [מעביל] זי"ע אבד"ק דוקלא בעל מנחת סולת, וסיפר לי על מנהגו בימי חורפו ללמוד כל סדר מועד במשך כל שתי שבתות, דהיינו שביום שבת אחד למד מסכתות שבת עירובין ופסחים, ובשבת השניה גמר שאר המסכתות מסדר מועד, ואמר לי שבמוצאי שבת נדבק לשונו לחכו ונפל אין אונים, כי זה היה נוסף על שלש הסעודות ועל תפילותיו שדרכו בקודש היתה להאריך בהם בבכיות. ומי שנהג כן ביום השבת אזי גם במוצאי שבת הוא בצורה כזו, אבל מי שמבלה את יום השבת בדברים בטלים נעשה במוצאי שבת יותר מגושם מכל ימות השבוע, ומיולא גם ביום ראשון הוא קם בשעה מאוחרת וקורא קריאת שמע שלא בעונתה ושאר מכשולות.

ובקשתי שהבחורים יחזרו לשיעור הישיבה תיכף ומיד, כל עוד ניצוצי התעוררות ימים הקדושים בקרבם וטרם תתגבר הטומאה לסלק גם זאת מהם. ותלמיד חכם הוא בבחינת שבת (וזה"ק פרשת צו, ח"ג כט, א), כיון שמעלת השבת שהיא יומא דאורייתא כנ"ל, ותלמיד חכם שעוסק בתורה תמיד הוא כל עת בבחינת קדושת שבת, אשר קדושתה למעלה מקדושת המועדים. ובקשתי מכם, אל תלכו בדרך לא טובים אלא והודעת להם את הדרך ילכו בה (שמות יח, ט), דרך זה תורה (תנבא"ר פרק טו), ואל תסתככו ללכת בדרכים עקלקלות, כי בזמננו אי אפשר אלא ע"י לימוד התורה, השכם והערב עליהם לבית המדרש והן כלין מאליהן (גיטין ז). ועיקר הלימוד אינו לשם הרבות ידיעה בלבד, אלא כדי להשיג שלימות ודביקות בהשי"ת, ובכדי שיוכלו להבין ולדעת איך ללמוד, לזה הנהגנו בישיבתנו בחינות ותעודות, שעל ידי זה יתמידו בלימודם ויגיע לניצוץ תורה ושלימות.

וממעתם זה נהגו זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע ובעל ייטב לב זי"ע ללמוד בנעילת החג של שמחת תורה את תפילות האמוראים בתלמוד בבלי (ברכות טז; ז; ו) ובתלמוד ירושלמי (ברכות פרק ד הלכה ב), כיון שבאותו יום שסיימו והתחילו תורה שבכתב, התחילו גם תורה שבעל פה, וכעין שכתב הרא"ש (ע"י טושו"ע יורה דעה ער, ב) לגבי מצות כתיבת ספר תורה, דהאידינא החיוב לכתוב משנה וגמרא ופירושיהן להגות בהן הוא ובניו עיי"ש. וברור לי שזקה"ק היה גם מסיים ש"ס בבלי וירושלמי ככל שמחת תורה [וראיתי פעם כתי"ק של זקה"ק בעל ישמח משה זי"ע שכתב השבעות בשמות הקדושים שיוכל לגמור כך וכך

בשנה זו], וכנראה התחילו מיד שוב עד שבמוצאי החג כבר הגיעו לדרך יז במסכת ברכות, ולמדו זאת בציבור. ועכ"פ התכוונו בזה להראות שעיקר ויסוד הכל היא לימוד התורה.

בעוזה"ר מה נאמר ומה נדבר, בזמננו הלימוד אינו לימוד, והתפילה והחסידות גם כן אינם אלא מהשפה ולחוץ, ועלינו לעשות עכשיו חשבון הנפש להשי"ת ולקבל על עצמנו אלו מסכתות לסיים, וללמוד כך וכך דפים כל יום במסירות נפש ולא ליתן לקליפות להתגבר עלינו. ועכשיו בגמר החגים עת רצון הוא והבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח:), ובפרט בוכות הרבים, שכל אחד יקבל על עצמו בהרהור הלב שלא לשם קבלת נדר, והשי"ת יסייע שלא נוגע לריק ולא נלד לבהלה.

ישנם הרבה אברכים בעלי כשרונות להיות תלמידי חכמים, אלא שהבעל דבר מפתה אותם להיות עסקנים ולבסוף נעשים עמי הארץ וקלי דעת, וכבר צווחו ע"ז תלמידי הבעש"ט לפני כמאתיים שנה, וחבל על אברכים הללו שכתוצאה מדמיונם להרבות בעסקנות הם מלאים דאגות ומאבדים בריאותם ולבסוף הכל מסתיים בלא כלום ואז גם חיים הנצחיים אין להם.

ונראה לרמוז זאת בענין ההקפות שמסבבים את הבימה בעיגול, כי לדבר מרובע יש קצוות ושייך לציין שעומד בקצה זה או בצד אחר, משא"כ בדבר עגול אין שייך לומר באיזה מקום וצד הוא עומד רק זאת שהוא עומד בתוך העיגול הזה, וכן אנחנו לומדים בתורת ה' אבל אין שום מסכתא סדורה בדינו שנוכל לציין עד כאן למדתי ובמקום זה אני אוהו. אברכים יושבים בכולל כמה שנים ואין משנתם סדורה בפיחם, ועל זה עושים תשובה בשבת בראשית, שעדיין אוהזים בראשית דרכנו והגנו כמו ביום היוולדנו שאף פעם לא למדנו ואיננו יודעים מה זה מצוה.

וזה גם מרומזו בהקפות, שהוא מעגל שסובב והולך אל מקומו הראשון, ואף אנו אין ממשיכים בדרכנו הלאה להתעלות בלימוד התורה אלא נשארים על עומדנו. ועל זה אומר הכתוב (תהלים קיט, א) אשרי תמיזי דרך, ומהו דרך תמים, ההולכים בתורת ה', שאינם עומדים במקום אחד אלא הולכים ומתעלים בדיעות בתורת ה' מבבלי לירושלמי ומירושלמי לתוספתא וספרא וספרי. אשרי נוצרי עדותיו בכל לב ידרשוהו, היינו שלומדים תורה לשמה.

ויהא רעוא דאימא מלתא דתתקבל ואף שאין הם דברים היוצאין מן הלב יעזור השי"ת שיהיו נכנסים אל הלב, שנוכל ללמוד וללמד לשמור

ולעשות, היינו שנוכל לשמור על התורה ומצוות מידי הקליפות שלא יבזו מאתנו, ותן לנו שנת עושר וכבוד שנוכל ללמוד תורת ה' יומם ולילה בלי מניעות וביטולים.

השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל שלא יצטרכו זה לזה ולא לעם אחר, ותן לכל איש ואיש די פרנסתו בגשמיות ולכל גויה וגויה די מחסורו אשר יחסר לו ברוחניות, מה שאתה יודע שחסר לו, שתהיה לנו שנה טובה ומבורכת ומתוקה וניגאל גאולת עולם במהרה בימינו אמן.

בשנה"ט ליל ש"ק בראשית תש"ל לפ"ק

בתורה"ק (ב, יח) ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. וצ"ב דלכאורה עזר וכנגדו הוי תרתי דסתרי שהרי או שהיא עזר או כנגדו. וברש"י זכה עזר, לא זכה כנגדו, אבל עדיין אין מקרא יוצא מידי פשוטו שמירי בא' שהיא ג"כ עזר וגם כנגדו וצ"ב.

ונ"ל דהנה השי"ת שלח את האדם לעולם הזה בכדי שיאסוף מצוות ומעשים טובים מתוך יגיעה ועבודה כדי שלא יאכל נחמא דכיסופא לעוה"ב, וע"כ עיקר עבודת השי"ת היא דווקא כאשר ישנם לאדם מניעות ונסיונות והוא מתגבר עליהם, משא"כ כשאין לאדם מניעות כגון לפני שמתחתן והוא חי לבד בלי הפרעות וקשיים אזי אין עבודתו שלמה כ"כ, ורק אחרי שמתחתן ויש לו מניעות והפרעות ועכ"ז מתגבר על יצרו, אז הוא עיקר עבודת ה' ועל זה יקבל את עיקר השכר בעוה"ב.

ז"ש ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו, מפני שאז אין לו שכר גדול כי אין לו מניעות שיוכל להילחם כנגדם. על כן אעשה לו עזר על ידי כנגדו, ע"י שיתגבר על המנגדים והמפריעים עי"ז דייקא יהיה לו עזר וסיוע בהתעלותו בעבודת השי"ת ובקיבול שכרו לעוה"ב.

ויעזרנו השי"ת שאכן נוכל להתגבר על כל המכשולות והנסיונות הבאים עלינו ונזכה במהרה לביאת גוא"צ בב"א.

בשוה"מ ליל ש"ק בראשית תשב"ה לפ"ק

ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה ולאדם לא מצא עזר כנגדו (ב, כ).

כתב במסורה הכא ואידך ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך ולאדם שלא עמל בו יתננו חלקו. ונ"ל דבא להזהיר בזה על היצר של טרדות הזמן בלמוד התורה שמתלבש בדמות של אשתו או קרוביו ומשפחתו ומסיתים אותו בטרדות שונות, וכבר אמרו ע"ז "אדם כי ימות באהל" (שבת פג:) עד שממית עצמו עליה, ונ"ז הפירוש מה שאמרו (מגילה ו): "יגעת ומצאת תאמין" שאם תתייגע על לימוד התורה אפילו כשקשה לך הדבר תאמין שבסוף יעזורך מן השמים והטרדות יסתלקו ממך, והבא לטהר מסייעין לו. וזהו אזהרת המסורה, ולאדם לא מצא עזר כנגדו, כשהאדם רואה שאין לו עזר ואין מסייעין לו מן השמים ח"ו, זה בשביל ולאדם שלא עמל בו, ולאדם אמר כי שמעת לקול אשתך מה שהיצר הרע בלבוש אשתך מסיתך. יעזור השי"ת שנוכה לייגע ולעמל בתורתנו הק' אמן.

בשוה"מ ליל ש"ק בראשית תשב"ג לפ"ק

ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירומים הם ויתפרו עלה תאנה ויעשו להם חגרת (ג, י).

לבאר הדבר יש להבין דאם אדם עניו באמת אין שייך כלל שיהיה בעצבות, דהנה כל יסוד העצבות הוא כי האדם חושב בלבו אתמול הייתי צדיק מהיום ואתמול הייתי טוב וחשוב מהיום. אבל אם אדם נחשב בעיני עצמו ללא כלום אין שייך לומר כלל אתמול יותר צדיק הייתי דקים ליה בעצמו שעדיין לא התחיל כלל בעבודת הבורא ית"ש.

וזה ביאור הענין דמיד כשחטאו אדם וחיה ואכלו מעץ הדעת נפלו בעון גאות ומתוך כך באו מיד לעצבות וידעו שאתמול טובים יותר היו וכשפרש"י ז"ל ותפקחנה עיני שניהם וידעו כי עירומים הם "מצוה אחת היה בידם ונתערטלו הימנה" היינו שחשבו שעכשיו נתערטלו ואתמול היו צדיקים יותר, ועבירה גוררת עבירה שהיו צריכים לכמוה בה' ולא שיעשו פעולה ע"י עצמם מתוך יאוש, וזשה"כ ויעשו להם חגרת שלא בטחו שהקב"ה יעזור להם אע"פ שנכשלו.

תוכן הענינים:

- חשיבות שמירת עינים, אשר היעדרה גורם לכל הצרות.
- עין בגימטריא סמל, דהיינו סמאל בלי א', כי ע"י שמירת עינים ודביקות באלופו של עולם מסלקים את א' שלו.
- אצל משה רבינו לא כהתה עינו לפי שתמונת ה' יביט והיה דבוק בה'.
- התיקון לפגם בעינים שמביא חשכות לעולם הוא לימוד התורה שמגביר כח הקדושה. בפרט שע"י חכמת התורה זוכים לבחינת ואאלפך חכמה ומסלקים הא' מסמאל.
- כשנוכחנו לאחר הימים נוראים שלא הועלנו כלום, אנו מקבלים על עצמנו עול תורה.
- סיום התורה לעיני כל ישראל, שמשה האיר עיני ישראל בכח התורה הנרמז בשבירת הלוחות שגרמה לשכחה מה שמביא את האדם ללמוד הרבה.
- נכנסים לסוכה שהוכיבים נראים בו, לרמוז שמביטים רק בכ"ו שרומז לשם הוי' ובכ"ב אתון דאורייתא.
- כשרואים שגם חג הסוכות לא הועיל מאומה, הולכים לשמחת תורה ושמחים בתורה. אח"כ בא שבת בראשית אשר היא יומא דאורייתא.
- מאמר הרה"ק מהרי"ד מבעלזא, שלאחר הבדלה צריכים ללמוד.
- כשאין מתנהגים בשבת כראוי, גם מוצאי שבת אינו כנדרש ולמחרתו מאחרים זמן קריאת שמע. רמז לזה נהגו הישמח משה והייטב לב זי"ע ללמוד תפילות האמוראים במוצאי שמחת תורה, כדי להתחיל מיד בלימוד התורה.
- ההקפות רומזים שאין לנו שום ציון שיכולים להראות עליו שלמדנו משהו, וכן שאנו תמיד חוזרים לאותו מקום שהתחלנו.

לעילוי נשמת

האשה החשובה מרת בלומא בהר"ר משה יוסף ע"ה
נלב"ע מוצש"ק פר' בראשית כ"ח תשרי תשנ"ג לפ"ק – ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בנה

הרה"ח מוה"ר דוד גענוד הי"ו

גליון זה נדבת

הרה"ח מורינו שמעון פעלבערבוים הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבת חנה אסתר מינדל שתחי'
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת

הרה"ח מוה"ר מתתי' יוסף דוב אונסדארפער הי"ו
לרגל שמחת הולדת הבן שמואל אלכסנדר נ"י
למז"ט ובשטומ"צ

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק וצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז

718.431.1055